

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKOBOTO OCBITHЬOTO KOМПОНЕНТУ

«ДІАГНОСТИКА ВНУТРІШНЬОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА»

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань *07 «Управління та адміністрування»*

Код та найменування спеціальності *076 «Підприємництво та торгівля»*

Освітньо-професійна програма *Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі*

Ступінь вищої освіти *бакалавр*

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля галузі знань 07 Управління та адміністрування

« 17 » 04 2024 р. протокол № 5.

Реєстраційний номер в Навчальному відділі

К 11-10

1. Загальна інформація

Кафедра: Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом
Викладач: Шалений Володимир Анатолійович, доцент кафедри торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом, кандидат економічних наук

Профайл   **Контакти:**
e-mail: shalenyu_tz@ukr.net
(048) 712-41-43

Освітній компонент викладається на III курсі у VI семестрі здобувачів денної та заочної форми навчання

Кількість: кредитів: 5,0; годин - 150

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	50	24	26
заочна	24	12	12
Самостійна робота, годин	Денна – 100		Заочна – 126

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Програма навчальної дисципліни надає здобувачам знання та навички кваліфіковано проводити діагностику економічного стану вітчизняних господарюючих суб'єктів та визначати резерви покращення економічного стану в цілому, окремих його функціональних складових, використовувати інструментарій економічного аналізу для пошуку шляхів покращення економічного та фінансового стану підприємств; робити обґрунтовані висновки щодо перспектив економічного та фінансового розвитку організацій різних форм власності. Процес вивчення дисципліни «Діагностика внутрішнього стану підприємства» передбачає висвітлення теоретико-методологічних аспектів діагностики економічного стану підприємства, а також питань інформаційного забезпечення її проведення; закріплення комплексу знань і практичних навичок проведення діагностики внутрішнього стану вітчизняних суб'єктів господарювання.

Знання та практичні навички, які набуваються в процесі вивчення дисципліни, потрібні здобувачам як для виконання кваліфікаційної роботи, так і в практичній діяльності у сфері підприємництва.

Освітній компонент «Діагностика внутрішнього стану підприємства» базується на знаннях, отриманих здобувачем вищої освіти в результаті вивчення освітніх компонентів «Економіка та організація інноваційної діяльності».

3. Мета освітнього компоненту

Мета дисципліни «Діагностика внутрішнього стану підприємства» – сприяння оволодінню здобувачами вищої освіти знаннями та практичними навичками щодо здійснення аналітичних процедур по діагностиці внутрішнього стану підприємств, інтерпретації отриманих результатів та застосування їх у професійній діяльності.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Діагностика внутрішнього стану підприємства» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в *Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля"* та освітньо-професійної програми "Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі" підготовки бакалавра.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2.** Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 5.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 6.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 10.** Здатність діяти відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК 3.** Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
- СК 7.** Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- СК 8.** Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

Програмні результати навчання:

- РН 1.** Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.
- РН 2.** Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
- РН 4.** Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.
- РН 10.** Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.
- РН 11.** Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.
- РН 12.** Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
- РН 13.** Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- РН 17.** Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.
- РН 18.** Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних занять

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. «Теоретико-практичні аспекти діагностики ресурсів підприємства»			
1	Діагностика виробничої програми та виробничої потужності підприємства. Сутність економічних категорій, показники використання виробничої потужності та виробничої програми (економічний зміст, порядок розрахунку, методичний інструментарій оцінки ефективності формування та використання). Діагностика показників реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).	2	1
2	Діагностика формування та використання технічної бази підприємства. Діагностика руху, структури та стану основних засобів. Оцінка амортизаційної політики підприємства. Методичні засади діагностики ефективності використання та відтворення основних засобів та устаткування підприємства.	4	2
3	Діагностика оборотних активів підприємства. Методичні засади оцінки структури оборотних активів, діагностики ефективності використання оборотних активів підприємства. Діагностика ефективності формування та використання матеріальних ресурсів підприємства. Оцінка резервів підвищення ефективності управління оборотними активами.	4	2
4	Діагностика трудових ресурсів підприємства. Методичні засади оцінки структури трудових ресурсів підприємства, діагностики ефективності використання трудових ресурсів підприємства. Оцінка резервів підвищення ефективності управління трудовими ресурсами. Діагностика оплати праці на підприємстві.	2	1
Змістовний модуль 2. «Діагностика економічних та фінансових результатів діяльності підприємства»			
5	Діагностика поточних витрат підприємства та собівартості продукції. Сутність економічних категорій. Діагностика ефективності формування і управління поточними витратами та собівартістю продукції. Оцінка резервів оптимізації витрат. Використання CVP-аналізу для підвищення ефективності управління поточними витратами та собівартістю продукції.	4	2
6	Діагностика формування, розподілу та використання прибутку підприємства. Діагностика формування фінансових результатів на підприємстві. Оцінка джерел надходження прибутків. Діагностика прибутковості роботи підприємства. Оцінка резервів підвищення прибутковості діяльності підприємства.	2	1
7	Діагностика фінансового стану підприємства. Сутність економічних категорій. Діагностика фінансової стійкості підприємства, його ліквідності та платоспроможності в короткостроковому та довгостроковому періодах. Оцінка резервів покращення фінансового стану підприємства.	4	2
8	Діагностика економічної та фінансової безпеки підприємства. Методичні засади оцінки загрози банкрутства та оцінка шляхів фінансового оздоровлення підприємства. Діагностика фінансових ризиків	2	1
Разом за ОК:		<u>24</u>	<u>12</u>

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Діагностика виробничої програми. виробничої потужності підприємства. Діагностика формування та використання технічної бази підприємства. Розрахунок вартісних показників виробничої програми на основі даних статистичної звітності обраного харчового підприємства. Оцінка резервів використання виробничої потужності підприємства. Трендовий аналіз показників реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Оцінка показників руху, структури та стану основних засобів обраного харчового підприємства. Оцінка відтворювальних процесів на підприємстві на основі аналізу кількісних показників амортизаційної політики. Оцінка ефективності використання основних засобів обраного підприємства. Факторний аналіз показників ефективності використання основних засобів.	6	2
2	Діагностика оборотних активів підприємства. Діагностика трудових ресурсів підприємства. Оцінка структури оборотних активів обраного харчового підприємства. Розрахунок та оцінка абсолютних значень і динаміки показників ефективності формування та використання оборотних активів підприємства. Розрахунок показників ефективності використання матеріальних ресурсів. Факторний аналіз показників ефективності використання оборотних активів та матеріальних ресурсів. Оцінка структури трудових ресурсів обраного харчового підприємства, діагностики ефективності використання трудових ресурсів підприємства. Розрахунок та оцінка абсолютних значень і динаміки показників ефективності використання трудових ресурсів та оплати праці. Факторний аналіз показників ефективності використання трудових ресурсів та оплати праці	6	2
3	Діагностика поточних витрат підприємства та собівартості продукції. Діагностика формування, розподілу та використання прибутку підприємства. Оцінка структури поточних витрат харчового підприємства за економічними елементами. Розрахунок показників ефективності управління витратами на підприємстві. Факторний аналіз показників ефективності управління витратами. Побудова функції витрат на основі даних СVP-аналізу та визначення показнику операційного левереджу. Аналіз структури джерел прибутку обраного харчового підприємства. Розрахунок показників прибутковості роботи підприємства. Факторний аналіз показників прибутковості та визначення резервів зростання прибутку.	6	4
4	Діагностика фінансового стану підприємства. Діагностика економічної та фінансової безпеки підприємства. Розрахунок показників фінансової стійкості харчового підприємства. Оцінка абсолютних значень та динаміки показників ліквідності підприємства. Оцінка резервів покращення фінансового стану підприємства. Оцінка ймовірності загрози банкрутства харчового підприємства за низкою методик. Аналіз отриманих результатів. Побудова профілю ризику підприємства на основі результатів розрахунків за темами 2-8.	8	4
Всього за ОК:		26	12

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	16	28

	Тема 1. Діагностика виробничої програми та виробничої потужності підприємства.	2	3
	Тема 2. Діагностика формування та використання технічної бази підприємства.	2	3
	Тема 3. Діагностика оборотних активів підприємства.	2	3
	Тема 4. Діагностика трудових ресурсів підприємства.	2	3
	Тема 5. Діагностика поточних витрат підприємства та собівартості продукції.	2	4
	Тема 6. Діагностика формування, розподілу та використання прибутку підприємства.	2	4
	Тема 7. Діагностика фінансового стану підприємства.	2	4
	Тема 8. Діагностика економічної та фінансової безпеки підприємства.	2	4
2.	Підготовка до практичних занять	14	28
	Тема 1. Діагностика виробничої програми та виробничої потужності підприємства. Діагностика формування та використання технічної бази підприємства.	2	6
	Тема 2. Діагностика оборотних активів підприємства. Діагностика трудових ресурсів підприємства.	4	6
	Тема 3. Діагностика поточних витрат підприємства та собівартості продукції. Діагностика формування, розподілу та використання прибутку підприємства.	4	8
	Тема 4. Діагностика фінансового стану підприємства. Діагностика економічної та фінансової безпеки підприємства.	4	8
3	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	30	30
	Тема 1. Діагностика ефективності діяльності підприємства	10	10
	Тема 2. Діагностика інвестиційної привабливості підприємства	10	10
	Тема 3. Діагностика інноваційної діяльності підприємства	10	10
4	Виконання індивідуальних завдань	40	40
	Всього	100	126

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- письмові контрольні роботи за окремими темами або модульні контрольні роботи;
- тестування знань здобувачів з певних тем
- виконання і захист практичних робіт;
- усне опитування;
- тощо.

Підсумковий контроль – *екзамен*.

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. «Теоретико-практичні аспекти діагностики ресурсів підприємства»		
Практичні роботи*	10	10
Індивідуальне завдання	10	10

Модульний контроль	10	10
Всього за змістовний модуль 1	30	30
Змістовний модуль 2. «Діагностика економічних та фінансових результатів діяльності»		
Практичні роботи*	10	10
Самостійна робота*	10	10
Індивідуальне завдання	10	10
Модульний контроль	10	10
Всього за змістовний модуль 2	40	40
Екзамен	30	30
Всього	100	100

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в Одеському національному технологічному університеті.](#)

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів Екзамен

27-30 балів	якщо здобувач демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру	відмінно
23-26 балів	якщо здобувач виявляє дещо обмежені знання навчального матеріалу, допускає окремі несуттєві помилки й неточності	дуже добре
18-22 бали	якщо здобувач засвоїв основний навчальний матеріал, володіє необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускає неточності, не виявляє самостійності суджень, демонструє недоліки комунікативної культури	задовільно
0-17 балів	якщо здобувач не володіє необхідними знаннями, уміннями й навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури	незадовільно

Модульний контроль

9-10 балів	якщо здобувач демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру	відмінно
6-8 балів	якщо здобувач виявляє дещо обмежені знання навчального матеріалу, допускає окремі несуттєві помилки й неточності	добре
3-5 бали	якщо здобувач засвоїв основний навчальний матеріал, володіє необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускає неточності, не виявляє самостійності суджень, демонструє недоліки комунікативної культури	задовільно
0-2 балів	якщо здобувач не володіє необхідними знаннями, уміннями й навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури	незадовільно

Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)

4,5 - 5 балів	Практична робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4,0 - 4,4 балів	Практична робота відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	Практична робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2,1 – 3,4 балів	Практична робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Практична робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Індивідуальне завдання

9-10 балів	Індивідуальне завдання виконане та вчасно захищене, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
7-8 балів	Індивідуальне завдання виконане та вчасно захищене, при відповіді допущені помилки	дуже добре
5–6 балів	Індивідуальне завдання виконане, допущені помилки	добре
3–4 балів	Індивідуальне завдання виконане, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Індивідуальне завдання не виконане або повністю не відповідає вимогам	незадовільно

Самостійна робота (оцінювання)

9-10 балів	Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
7-8 балів	Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
5–6 балів	Самостійна робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
3–4 балів	Самостійна робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Самостійна робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально-демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, виконання ситуаційно-розрахункових задач, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод, мозговий штурм, проектний метод), тренінг, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань.

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, робота зі статистично-аналітичними звітами, складання скетчів за темами лекцій, реферування (конспектування)

8. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Селіверстова Л.С. Фінансовий аналіз [Текст]: навч.-метод. посіб. / Л. С. Селіверстова, О. В. Скрипник; за заг. ред. С. М. Безругченка; Нац. акад. внутр. справ. — Київ: ЦУЛ, 2021. — 274 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.1920163>

2. Губко В.І. Механізми управління фінансово-економічними результатами діяльності аграрних підприємств [Текст]: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)": захищена 16.12.20 / В. І. Губко; наук. кер. Н. С. Згадова; Міжнар. ун-т бізнесу і права, Одес. нац. акад. харч. технологій. — Херсон, 2020. — 211 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.1498781>

3. Діагностика бізнес-проектів та бізнес-інжиніринг [Електронний ресурс]: навч. посіб. / С. В. Ксьондз, В. І. Кифяк, В. В. Кіндзерський; Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. — 400 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2141475>

4. Економетрика [Текст]: навч. посіб. / В. Єрмоєнко, А. Алілуйко, К. Березька, О. Мартинюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2023. — 168 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2217849>

5. Ефективність використання інноваційно-інвестиційного потенціалу продовольчого бізнесу [Текст]: монографія / Н. Й. Басюркіна, Н. С. Белали, Т. В. Бордун та ін.; за ред. Ю. О. Бровкіної; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса: ОНАХТ, 2020. — 151 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.1308248>

6. Трансформації вітчизняного підприємництва в умовах ризиків і загроз сьогодення [Текст]: монографія / Н. Й. Басюркіна, О. О. Богданов, А. В. Гріщенко та ін.; за ред. Н. Й. Басюркіної; Одес. нац. технол. ун-т. — Івано-Франківськ, 2023. — 467 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2134210>

9. Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#), [Кодексу академічної доброчесності ОНТУ](#) [Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ](#), [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в ОНТУ](#) [вимог ISO 9001:2015 та роботодавців](#).

Викладач

/ПІДПИСАНО/

Володимир ШАЛЕНИЙ

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Протокол від « 29 » 01 2024 р. № 9

Завідувач кафедри

/ПІДПИСАНО/

Наталія БАСЮРКІНА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі» д.т.н., професор, професор кафедри торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

/ПІДПИСАНО/

Яків ВЕРХІВКЕР